

กษัตริย์นักพัฒนา : แบบอย่างการดำเนินชีวิตของประชาชนและการประยุกต์ใช้กับองค์กรธุรกิจเพื่อ ความเข้มแข็งและเจริญเติบโตอย่างยั่งยืน

The Developer King : Typical Lifestyle for People and Applications to Business Organizations for Strengthening and Growing Sustainably

วงศ์ธีรา สุวรรณิน

Wongtheera Suvannin

หลักสูตรการบริหารธุรกิจระหว่างประเทศ คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

Corresponding author, E-mail : nok1997@hotmail.com

สาระสังเขป

บทความนี้เป็นการเทอดพระเกียรติในพระอัจฉริยภาพของในหลวงรัชกาลที่เก้า ที่ทรงเป็นกษัตริย์นักพัฒนาในหลายด้าน ไม่ว่าจะเป็นด้านเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง ซึ่งเป็นข้อมูลเชิงประจักษ์แล้วว่า พระอัจฉริยภาพที่พระองค์ได้ทรงทุ่มเทอุทิศพระวรกายอย่างหนักในการทรงงานเพื่อประโยชน์สุขแก่ประชาชนเป็นเครื่องยืนยันถึงการเชิดชูพระองค์ว่า “เป็นกษัตริย์นักพัฒนา” และในอีกมิติหนึ่ง แบบอย่างการดำเนินชีวิตที่พระองค์ได้ประพฤติเป็นแบบอย่าง ได้กลายเป็นสุดยอดองค์ความรู้ที่สามารถนำมาประพฤติและปฏิบัติให้เห็นผลได้อย่างเป็นที่ยอมรับไม่เพียงเฉพาะในประเทศไทยเท่านั้น แต่ยังรวมถึงนานาชาติด้วย องค์ความรู้ที่เป็นแบบอย่างการดำเนินชีวิตดังที่ประชาชนทุกหมู่เหล่าต่างรับทราบและนำมาปฏิบัติ คือ หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และหลักธรรมในทางพระพุทธศาสนา ซึ่งทุกฝ่ายต่างเห็นพ้องกันว่า เป็นหลักการที่ในหลวงได้นำมาปฏิบัติเป็นตัวอย่างและสามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้อย่างสอดคล้องกับสถานการณ์ในปัจจุบัน โดยเฉพาะในองค์กรธุรกิจที่มีความเป็นพลวัตค่อนข้างสูง โดยหลักการและหลักปฏิบัติของในหลวงได้ถูกนำมาหลอมรวมจนกลายเป็น “หลักการพัฒนางานองค์กรธุรกิจ” สำคัญของประเทศภายใต้องค์ความรู้ที่ว่า “ศาสตร์พระราชากับศาสตร์องค์กรธุรกิจ” เพื่อความเข้มแข็งและการเจริญเติบโตอย่างยั่งยืน

คำสำคัญ : กษัตริย์นักพัฒนา ; ความเข้มแข็ง ; ความยั่งยืน

SUMMARY

This article is the honor of alleviating of King Rama the Ninth who was the developers King in many ways, whether it is economic, social and politics. It is the empirical data that the king's alleviating has dedicated the body heavily in work for the benefit of people as testimony to glorify him as “the developer King”. And another aspect, the lifestyle, he has behaved exemplary become the ultimate knowledge that can induce to behave and practices that result was acceptable which not only in Thailand; it also includes a civilized country. The knowledge exemplary life as all of people are acknowledged and adopted into practice is the Sufficiency Economy Philosophy and the Buddhist principle that each accepts that it is the principle of the King has adapted to practice can be applied in accordance with the current situation especially in business organizations where there is relatively high dynamics. Therefore, the principles and practices of the king have been assimilated into. “The enterprises development principle” of country under the Knowledge that “the King Science and the Businesses Organization Sciences” for strength and sustainable growth.

Keywords : Developer King, Strengthening, Sustainably

บทนำ

ในหลวงรัชกาลที่ 10 ทรงมีพระราชดำริว่าประเทศไทยเป็นชาติที่เมื่อได้ยืนได้ฟังแล้วต่างเปลี่ยนแปลงเสียงอย่างเดียวกันว่า “ทรงพระเจริญ” และเป็นชื่อที่คุ้นหูสำหรับประชาชนทั่วไป แต่ชื่อในพระปรมาภิไธยอย่างเป็นทางการว่า “พระบาทสมเด็จพระปรเมนทรมหาอานันทมหิดล มหิตลาธิเบศรรามาธิบดี จักรีนฤพดินทร สยามมินทราธิราช บรมนาถบพิตร” ซึ่งนับตั้งกล่าวนั้นเป็นพระนามที่ทรงไว้ซึ่งประโยชน์สุขแก่มวลมหาชน สังเกตได้จากคำว่า “ภูมิพล” แปลว่า พลังของแผ่นดิน หรือคำว่า บรมนาถบพิตร แปลว่า พระองค์ทรงเป็นที่พึ่งของปวงชน หากจะตีความกว้างไปกว่านั้น คือ การเป็นศูนย์รวมจิตใจของชาวไทยทั่วประเทศ แม้ว่าพระนามที่ยาวจนจดจำไม่ได้ทั้งหมด แต่เมื่อรวมความแล้วสรุปได้ว่า เป็นพระราชผู้ทรงธรรม หรือธรรมราชา [1] คือ พระราชาผู้ประพฤติปฏิบัติตนโดยถือหลักธรรมเป็นแนวทางในการดำเนินชีวิต [2] ด้วยเหตุที่พระองค์มีหลักธรรมเป็นแนวทางในการดำเนินชีวิต จึงกลายมาเป็นรูปแบบที่ประชาชนทุกหมู่เหล่าต่างให้ความสำคัญและพยายามจะศึกษาและนำไปปฏิบัติตามที่พระองค์ทรงปฏิบัติจนเห็นเป็นมรรคเป็นผล เป็นต้นว่า หลักธรรมหลักคือ อริยสัจ 4 และไตรสิกขา 3 มาเป็นเครื่องมือปฏิบัติตนภายใต้เงื่อนไข 3 ประการ ได้แก่ (1) เงื่อนไขกระบวนการ (2) เงื่อนไขคุณธรรม และ (3) เงื่อนไขความสำเร็จ [3] นอกจากนี้ในหลวงยังเป็นกษัตริย์ใฝ่รู้ใฝ่เรียนในสรรพวิทยาการสมัยใหม่โดยทรงนำมาปรับปรุงแก้ไขปัญหาให้กับประชาชนสมดังพระปฐมบรมราชโองการที่ว่า “เราจะต้องแผ่นดินโดยธรรม เพื่อประโยชน์สุขของประชาชนชาวสยาม”

พระราชดำรัสในพิธีพระบรมราชาภิเษกดังกล่าวนี้เป็นเสมือนหนึ่งในข้อตกลงหรือคำมั่นสัญญากับประชาชนว่า นับจากนี้ไปพระองค์จะทรงประพฤติปฏิบัติโดยใช้หลักธรรมเป็นแนวทางในปกครองและทรงงานในพระราชกรณียกิจน้อยใหญ่เพื่อประโยชน์สุขของประชาชน นับเป็นปฐมบรมราชโองการอันเป็นอมตะวาจาที่เป็นพรอันประเสริฐสำหรับประชาชนที่ได้รับฟังและสิ่งที่พระองค์ได้ตรัสเป็นคำมั่นสัญญาได้ประจักษ์ให้เห็นเป็นรูปธรรมแล้วว่า พระองค์ทรงงานเพื่อประโยชน์สุขของประชาชนอย่างแท้จริง เห็นได้จากพระองค์ทรงเป็นผู้นำในการแก้ไขวิกฤตปัญหาของประเทศ ไม่ว่าจะเป็นวิกฤตด้านการเมือง เศรษฐกิจ และสังคม และทรงดำรงและสร้างสรรค์ในโครงการต่าง ๆ ซึ่งล้วน

แต่เป็นประโยชน์แก่ประชาชนทั้งสิ้น เพราะโครงการเหล่านั้นมีจุดมุ่งหมายเพื่อแก้ไขปัญหาให้กับประชาชนโดยแท้ ขณะที่รูปธรรมอีกประการหนึ่ง พระองค์เสด็จพระราชดำเนินไปยังท้องถิ่นทุรกันดาร โดยบางครั้งหน่วยงานราชการยังไม่ถึง แต่พระองค์ทรงเสด็จพระราชดำเนินเข้าไปเพื่อรับรู้สภาพปัญหาการพัฒนาจนได้ยินได้ฟังจากปากของประชาชนที่อยู่ในท้องถิ่นนั้นว่า “ในหลวง เสด็จไปทำไม ย่อมยังความเจริญมาสู่ที่นั่น” [4]

จากการที่ในหลวงทรงทรงงานหนักตลอด 24 ชั่วโมง ทั้งการออกเยี่ยมประชาชนและทรงคิดค้นหาวิธีการแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนให้กับประชาชน สิ่งหนึ่งที่พระองค์คิดค้นอยู่ตลอดเวลา คือ นวัตกรรมใหม่ ๆ ที่ใช้ในการแก้ไขปัญหา โดยการนำนวัตกรรมที่ทันสมัยเข้ามาใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุดแสดงให้เห็นว่าพระองค์ทรงเรียนรู้วิทยาการสมัยใหม่และนำมาปรับใช้ในการทรงงานของพระองค์อยู่ตลอดเวลา เห็นได้จากความตอนหนึ่งในพระบรมราชาทศ “เทคโนโลยีนั้น โดยหลักการคือ การทำให้สิ่งที่มีอยู่ให้เกิด เป็นสิ่งที่นำมาใช้ประโยชน์ได้ ดังนั้น เทคโนโลยีที่ดีสมบูรณ์ จึงควรสร้างสิ่งที่จะใช้ได้อย่างคุ้มค่าและมีความสูญเปล่าหรือเสียหายที่เกิดขึ้นน้อยที่สุด” (พระบรมราชาทศในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรของสถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้า ภาควิชาใหม่ สวนอัมพร วันที่ 18 ตุลาคม 2522) [5] จะเห็นได้ว่าความเบื้องต้นนั้นในพระบรมราชาทศนั้น เป็นการนำนวัตกรรมใหม่ ๆ มาใช้ให้เกิดประโยชน์กับงานบำบัดทุกข์ บำรุงสุขให้กับประชาชนทั้งสิ้น จนกลายเป็นสิ่งที่เรียกว่า การบูรณาการการทำงานอย่างแท้จริง องค์การต่างประเทศ เช่น องค์การสหประชาชาติ หรือผู้นำประเทศต่าง ๆ ต่างยกย่องให้พระองค์เป็น “กษัตริย์นักพัฒนา” อย่างไม่เป็นที่สงสัย

นอกจากนี้แนวคิดทฤษฎีและหลักการสำคัญที่ประชาชนชาวไทยทุกหมู่เหล่าต่างสำนึกและน้อมนำไปประพฤติปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง คือ “ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง” ซึ่งเป็นปรัชญาที่แผ่ไพศาลด้วยความลึกซึ้งละเอียดอ่อนที่นำไปใช้ในชีวิตประจำวัน เพราะเป็นปรัชญาที่มีอยู่ในชีวิตประจำวันของคนทุกคน โดยมองแต่เพียงคำว่า “พอเพียง” ยังไม่ศึกษาละเอียดอย่างถ่องแท้ว่ามีนัยยะใดที่เป็นสาระสำคัญ คนโดยทั่วไปมักจะมองข้ามและไม่เห็นความสำคัญ เพราะไม่น่าจะสอดคล้องกันได้ โดยเฉพาะในแวดวงธุรกิจที่มักจะมองเรื่องของการกำไรและผลประโยชน์เป็นตัวตั้ง ยิ่งมีกำไรและผลประโยชน์มากเท่าไร ยิ่งเป็นการแสดง

ให้เห็นว่าองค์กรมีความเติบโต การมองเฉพาะเรื่องผลประโยชน์ทางธุรกิจดังกล่าว ย่อมทำให้มองไม่เห็นสาระสำคัญของคำว่า “พอเพียง” แต่หากพิจารณากันโดยถ่องแท้แล้วจะพบว่า ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมีความเหมาะสมสอดคล้องกับการแสวงหาธุรกิจยิ่งนัก เพราะเป็นหลักการที่ทำให้เกิดการพัฒนาระบบค่อยเป็นค่อยไปหรือเติบโตอย่างยั่งยืนโดยมีฐานที่มั่นคง และที่สำคัญเป็นการดำเนินธุรกิจที่อยู่บนพื้นฐานของความไม่ประมาทมีภูมิคุ้มกันที่เข้มแข็ง

หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงที่เห็นเป็นรูปธรรม กรณีเกิดเหตุวิกฤติเศรษฐกิจฟองสบู่แตก หรือวิกฤติต้มยำกุ้ง ในขณะนั้นประเทศไทยได้รับผลกระทบทางด้านเศรษฐกิจโดยตรง ประชาชนมีความทุกข์ยากลำบาก เนื่องจากเศรษฐกิจตกต่ำ อัตราดอกเบี้ยการเงินและการธนาคารถดถอย ประเทศชาติเป็นหนี้มหาศาล และพนักงานถูกเลิกจ้าง แต่ด้วยหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงที่พระองค์ทรงพระราชทานให้ไว้เป็นหลักการตั้งความว่า “คนเราถ้าพอในความต้องการ ก็มีความโลภน้อย เมื่อมีความโลภน้อยก็เบียดเบียนคนอื่นน้อย ถ้าทุกประเทศมีความคิดอันนี้ไม่ใช่เศรษฐกิจ มีความคิดว่าทำอะไรต้องพอเพียง หมายความว่าพอประมาณ ไม่สุดโต่ง ไม่โลภอย่างมาก คนเราก็อยู่เป็นสุข” (พระราชดำรัสเนื่องในโอกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษา 4 ธันวาคม 2542) [6] ผลจากพระราชดำรัสดังกล่าวทำให้ประชาชนทุกหมู่เหล่าต่างได้สติกันถ้วนหน้า หันกลับมาทดลองใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและได้รับผลที่เห็นเป็นรูปธรรม กล่าวคือประชาชนสามารถดำรงตนเองอยู่ได้อย่างสันติสุขและยั่งยืน รวมทั้งรอดพ้นจากวิกฤติเศรษฐกิจที่หนักหน่วง ขณะที่ยังคงธุรกิจที่ประสบกับปัญหาอย่างแสนสาหัส หรือเรียกว่า ล้มบนฟูกได้น้อมนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้ สามารถกลับฟื้นคืนสู่ความเจริญรุ่งเรืองอีกครั้งอย่างมั่นคงและมั่งคั่ง เนื่องจากการประยุกต์ใช้ปรัชญาและแนวคิดดังกล่าว เป็นการดำเนินการอย่างค่อยเป็นค่อยไปโดยมีรากฐานที่มั่นคงแข็งแรง

ในบทความนี้เป็นการกล่าวถึงพระเกียรติคุณและคุณูปการของในหลวงรัชกาลที่ 9 ต่อประชาชนชาวไทยอันหาที่สุดมิได้ในเบื้องต้นนี้ ผู้เขียนนำข้อตกลงเบื้องต้นก่อนว่า จะใช้คำเรียกจากชื่อเป็นทางการขึ้นต้นด้วย “พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว” ขอใช้คำเรียกเป็น “ในหลวง” ทุกครั้ง และไม่ใช้คำราชาศัพท์มากเกินไป โดยจะพรรณนาให้เป็นภาษาชาวบ้านเพื่อให้ผู้อ่านเข้าใจในสาระสำคัญ

ของพระเกียรติคุณของในหลวงรัชกาลที่ 9 มากที่สุด ซึ่งเนื้อหาในพรรณนาจะเริ่มต้นจากหัวข้อ “ในหลวง : ในฐานะกษัตริย์นักพัฒนา” เป็นการวางพื้นฐานให้ทราบก่อนว่า พระอัจฉริยภาพอันโดดเด่นและเป็นที่ยอมรับของคนทั้งโลก เป็นเพราะในหลวงทรงเป็นกษัตริย์นักพัฒนาทุกเรื่องที่เกี่ยวข้องกับปากท้องความเป็นอยู่ของประชาชน ต่อจากนั้นเป็นหัวข้อ “ในหลวง : แบบอย่างการดำเนินชีวิตของปวงประชา” เป็นการฉายภาพให้เห็นว่าฐานะความเป็นพระราชินีไม่ได้สบายอย่างที่เข้าใจ แต่มีความเป็นอยู่ที่เรียบง่ายและประพฤติเป็นแบบอย่างทั้งการครองคน ครองตน และครองเรือน ตามหลักทศพิธราชธรรม 10 ประการ และหัวข้อสุดท้ายเป็นการขมวดทั้งฐานะความเป็นกษัตริย์นักพัฒนาและแบบอย่างใช้ดำรงชีวิตแปลงมาหลักการสำคัญที่นำไปสู่การประยุกต์ใช้กับองค์กรทางธุรกิจให้เห็นผลเป็นรูปธรรมมากที่สุด

ในหลวง : ในฐานะกษัตริย์นักพัฒนา

การรับฐานะในหลวงของประชาชนทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศ คือ ทรงเป็นกษัตริย์นักพัฒนาที่ยิ่งใหญ่ เนื่องจากพระราชกรณียกิจน้อยใหญ่ที่พระองค์ได้ทรงตรากตรำพระวรกายมาตลอดการครองราช ล้วนสะท้อนให้เห็นเป็นรูปธรรมได้ว่าเป็นกิจกรรม/โครงการที่ทรงไว้ซึ่งการพัฒนาประเทศเพื่อความเป็นอยู่ของประชาชนทั้งสิ้น เห็นได้จากการที่พระองค์ทรงเสด็จพระราชดำเนินเข้าไปในท้องถิ่นทุรกันดารเพื่อเข้าไปให้ความช่วยเหลือประชาชนทั้งด้านสาธารณสุขโรคและสาธารณสุขการ จากถนนหนทางที่ไร้คนดูแลเอาใจใส่กลับกลายเป็นถนนหนทางที่มีความสะดวกสบายและเชื่อมโยงความเจริญก้าวหน้าไปยังท้องถิ่นใกล้เคียง และรูปธรรมอีกประการหนึ่ง คือ เมื่อพระองค์เสด็จพระราชดำเนินไปในท้องถิ่นทุรกันดารทรงเห็นประชาชนมีความทุกข์ยากเดือนร้อน ถ้าทรงเห็นว่าช่วยได้ก็ทรงช่วยทันที โดยไม่ต้องรอให้เป็นไปตามทฤษฎี โดยทรงช่วยเหลือไขปัญหาให้ได้ในขณะนั้น เมื่อทรงคิดค้นแนวทางการแก้ไขปัญหามาให้กับประชาชนอย่างต่อเนื่องทำให้เกิดเป็นทฤษฎีใหม่หลายทฤษฎี เช่น การแก้ไขปัญหาน้ำท่วมฝนแล้งด้วยทฤษฎี “แก้มลิง” หรือการแก้ไขปัญหาคความยากจน หรือปัญหาปากท้องประชาชนด้วยทฤษฎี “ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง” ดังนั้นทีความตอนหนึ่งของ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารีว่า

“ฉันเห็นว่า พระองค์ไม่ได้ตั้งทฤษฎีโดยที่คิดตามปรัชญา และทฤษฎีมาก่อน แล้วหาตัวอย่างเข้าไปปฏิบัติตาม แต่มีความรู้สึกว่าการองค์ทรงมีตัวอย่างมากมายจากการเสด็จฯ ไปยังที่ต่าง ๆ เพื่อทอดพระเนตรสภาพปัญหาที่แท้จริง ทรงพัฒนาเพื่อมุ่งสู่ “การพัฒนาที่ยั่งยืน” (หนังสือ พระมหากษัตริย์นักพัฒนา เพื่อประโยชน์สุขสู่ปวงประชา)

จากบันทึกความดังกล่าวนั้นแสดงให้เห็นว่าพระองค์ทรงแก้ไขปัญหามาโดยไม่ได้ติดกับแนวคิดทฤษฎีอย่างเคร่งครัดจนไม่สามารถนำไปสู่การแก้ไขปัญหอย่างจริงจัง หากแต่ทรงคิดการแก้ไขปัญหาแบบยืดหยุ่นและแก้ไขปัญหามาบนพื้นฐานของสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นจริง โดยนำองค์ความรู้หลายศาสตร์เข้ามาแก้ไขปัญหาร่วมกันตามคำสมัยใหม่ที่เรียกกันว่า “การบูรณาการ” ทั้งนี้สาระสำคัญอยู่ความเหมาะสมและสอดคล้องกับการแก้ไขปัญหามากกว่า เช่น การแก้ไขปัญหาคความแห้งแล้งและน้ำท่วม หากแก้ไขด้วยหลักการทางวิศวกรรมศาสตร์ได้ดี แต่หลักการในเชิงเศรษฐศาสตร์ล้มเหลว ก็ไม่ถือว่าประสบผลสำเร็จ ขณะเดียวกันแม้หลักการทางเศรษฐศาสตร์จะเหมาะสม แต่หลักการวิศวกรรมศาสตร์ล้มเหลว หลักการนั้นก็ถือว่ายังขาดตกบกพร่อง เพราะฉะนั้นแนวทางของในหลวง คือ การยืดหยุ่นและบูรณาการหลายศาสตร์เข้าด้วยกัน แม้ว่าจะไม่ตรงกับหลักการทฤษฎีแต่เดิมทั้งหมด แต่ถ้าหากมีบางส่วนที่พอจะนำไปบูรณาการได้ก็ต้องนำมาปรับปรุงพัฒนาแก้ไขให้สอดคล้องกับความต้องการของประชาชน ลักษณะแนวทางเช่นนี้แสดงให้เห็นถึงคำว่า “การบูรณาการ” แท้จริงเป็นคำที่พระองค์ได้ทรงนำมาใช้ในการแก้ไขปัญหให้กับประชาชนก่อนหน้านั้นแล้ว โดยมีเป้าหมาย คือ เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืน

ขณะที่อีกมิติหนึ่งในการทรงงาน ในหลวงมีเคยปฏิเสธรพระราชภาระที่เกี่ยวข้องกับการดูแลทุกข์สุขประชาชน แม้จะเป็นพระราชภาระที่หนักหน่วงเหมือนกับภูเขาทั้งลูกถูกยกมาวางไว้บนพระอุระก็ตาม แต่พระองค์ทรงแบกรับและเติมพระราชหฤทัยที่จะทรงบำบัดความทุกข์โศกของประชาชนดังพระราชดำรัสที่ว่า

“เมื่อมีโอกาสและมืองานทำ ควรเต็มใจทำโดยไม่จำเป็นต้องตั้งข้อแม้หรือเงื่อนไขอันใดไว้ให้เป็นเครื่องกีดขวางคนที่ทำงานได้จริง ๆ นั้นไม่ว่าจะจับงานสิ่งใดยอมทำได้เสมอ ถ้ายังมีความเอาใจใส่มีความขยันและความซื่อสัตย์สุจริตก็ยิ่งช่วยให้ประสบผล

สำเร็จได้” (พระบรมราโชวาทประทานไว้ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรวิทยาลัยเทคโนโลยีและอาชีวศึกษา วันที่ 8 กรกฎาคม 2530) [5]

จากพระบรมราโชวาทดังกล่าวแสดงให้เห็นถึงการที่พระองค์มีทรงปฏิเสธรพระราชภาระใด ๆ ที่มีผลกระทบต่อความเป็นอยู่ของประชาชน โดยนัยสำคัญของพระบรมราโชวาทนี้มีให้นำปัญหาและอุปสรรคมาเป็นเงื่อนไขในการทำงาน หากแต่ใช้ความเต็มใจและมีเป้าหมายของการพัฒนาที่ชัดเจน สิ่งที่เป็นรูปธรรมที่ต่อยอดจากพระบรมราโชวาทนี้ คือ การคิดค้นแนวทางการแก้ไขปัญหามานานอยู่ตลอดเวลา จนกล่าวได้ว่าพระองค์ทรงคิดแก้ไขปัญหามาในลักษณะ 360 องศา หมายถึงการคิดแก้ไขปัญหายังองค์รวมและรอบด้านทั้งปัญหาปากท้องชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชน ปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติที่ส่งผลกระทบกับการดำรงชีวิตของประชาชนส่วนใหญ่ตั้งบันทึกความตอนหนึ่งของ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารีว่า

“พระองค์ทรงงานจนรู้สึกเป็นชีวิตประจำวัน ทรงเหนื่อยเหมือนกัน แต่ไม่ทรงบ่น เพราะทรงงาน 365 วัน ตลอด 24 ชั่วโมง โดยจะมีเสียงวิญญูดังมาตลอด และมีอุปสรรคสำหรับติดตามข่าวสารพัดอย่าง” (หนังสือ พระมหากษัตริย์นักพัฒนา เพื่อประโยชน์สุขสู่ปวงประชา)

การแก้ไขปัญหาด้านสิ่งแวดล้อม โดยเฉพาะปัญหาเรื่องน้ำท่วมและฝนแห้งแล้ง ทรงเน้นที่การพัฒนาแหล่งน้ำต่าง ๆ ที่มีอยู่ในแต่ละพื้นที่ เนื่องจากทรงเห็นว่าน้ำเป็นส่วนสำคัญที่สุดของการดำรงชีวิตและเป็นปัจจัยที่สำคัญในการแปรสภาพมาเป็นผลผลิตอื่น ๆ ได้ โดยทรงมีสมมุติฐานในเบื้องต้นว่า หากแก้ไขปัญหारेื่องน้ำได้ ก็จะแก้ไขปัญหายากอย่างได้ เช่น ปัญหาน้ำท่วม ปัญหาคฝนแล้ง ปัญหาเกษตรกรรม เป็นต้น ภาพที่ปรากฏให้เห็นอย่างเด่นชัดคือการแก้ไขปัญหारेื่องน้ำนั้น เห็นได้จากการที่พระองค์ทรงเสด็จพระราชดำเนินไปในพื้นที่ที่เกิดปัญหา โดยทรงมีแผนที่ที่ทรงจัดทำขึ้นเองเพื่อวางแผนการสร้างเขื่อนเก็บน้ำ ฝายน้ำล้น รวมถึงกล้องถ่ายรูป ดินสอที่มียางลบ เพื่อใช้จดบันทึกวาดแผนภาพ ซึ่งต้องอาศัยข้อมูลหลายอย่างประกอบเข้าด้วย

อาทิ ที่ตั้งโครงการ ความสูงพื้นที่ ทิศทางน้ำไหล ปริมาณน้ำหลาก และลักษณะทางธรณีวิทยา ฯลฯ แสดงให้เห็นว่าพระองค์ทรงทำการบ้านด้วยตัวของพระองค์เองมาตลอด โดยทรงบันทึกข้อมูลเหล่านี้ไว้ในแผนที่และทำการออกแบบสำรวจก่อสร้างโดยนำความรู้ทางเทคโนโลยีหลายอย่างมาประกอบเข้าด้วยกัน จนกลายเป็นโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริสำคัญมากกว่า 60 โครงการที่เกี่ยวข้องกับน้ำซึ่งมีหลักคิดที่สำคัญ “อ่างเก็บน้ำ ใต้ดินป้องกันน้ำท่วมและน้ำระเหย” และที่เห็นเป็นตัวอย่างและนำไปสู่การแก้ไขปัญหาที่ในแต่ละปีได้อย่างมีประสิทธิภาพ คือ “โครงการแก้มลิง”

เป็นที่รับทราบกันเป็นระยะว่าขณะที่ในหลวงเสด็จประทับอยู่ที่โรงพยาบาลศิริราช แต่ยังทรงงานไม่หยุด เห็นได้จากในทีประทับมีห้องทรงงานหรือห้องวอร์มในการแก้ไขปัญหาให้กับประชาชน สิ่งที่ได้เห็นได้ชัดเจนและเป็นรูปธรรม คือ ทรงมีพระราชดำริแก้ไขปัญหาการจราจรบริเวณใกล้เคียงโรงพยาบาลศิริราชซึ่งมีสภาพการจราจรที่ติดขัดและหนาแน่น ไม่ว่าจะเป็นการจราจรทางบกหรือทางน้ำ เนื่องพระองค์ทรงคิดค้นวิธีการแก้ไขปัญหาจราจรมาโดยตลอด พระองค์จะทรงมอบหมายให้เจ้าหน้าที่ตำรวจไปสำรวจดูตามจุดจราจรที่สำคัญ เช่น อนุสาวรีย์ สีแยก หรือวงเวียนต่าง ๆ ว่าควรจะออกแบบถนนอย่างไรเพื่อเป็นการบรรเทาปัญหาการจราจรที่ติดขัด ซึ่งแสดงให้เห็นว่าแม้จะทรงพระประชวรอยู่ในโรงพยาบาลศิริราช แต่ก็ไม่ทรงหยุดพักพระราชกาย และการทรงคิดตรึกตรองหาทางออกช่วยเหลือประชาชนอยู่ตลอดเวลา

ในเรื่องของปัญหาปากท้องความเป็นอยู่ของประชาชน ในหลวงทรงมีพระราชวินิจฉัยอย่างเป็นระบบถึงปัญหาปากท้องของประชาชนว่ามีความสัมพันธ์กับปัญหาประชาธิปไตยของประเทศอย่างมีนัยสำคัญ พระองค์ทรงเห็นว่าการพัฒนาประชาธิปไตยให้เกิดความยั่งยืนหาใช่การพัฒนาเรื่องระบบกฎหมาย กฎกติกาดังแต่เพียงอย่างเดียว แต่ต้องพัฒนาที่ความเป็นอยู่ของประชาชนด้วย ซึ่งหมายความว่าประชาชนต้องมีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีเสียก่อน ไม่เช่นนั้นประชาธิปไตยในความหมายที่แท้จริงก็บังเกิดไม่ได้ เพราะการพัฒนาระบบการปกครองทั้งหลายในโลกนี้ เป้าหมายสำคัญอยู่ที่การให้ประชาชนอยู่ดีกินดีเข้าถึงทรัพยากรอย่างทั่วถึงกัน เมื่อประชาชนอยู่ดีกินดีจนถึงขั้นเรียกว่าหลุดพ้นจากความยากจน คำว่าประชาธิปไตย จึงจะเกิดขึ้น

ดังคำกล่าวที่นักประชาธิปไตยสมัยใหม่มักจะเรียกกันว่า “ประชาธิปไตยกินได้ คือประชาธิปไตยของชาวบ้าน” [7] ซึ่งสอดคล้องกับความตอนหนึ่งที่เคยมีกระแสรับสั่งกับ ดร.สุเมธ ตันติเวชกุล ว่า

“ทำไมพระเจ้าอยู่หัวต้องเหน็ดเหนื่อยอยู่อย่างนี้ ก็เพราะประชาชนยังยากจนอยู่และเมื่อเขายากจน เขาจึงไม่มีอิสรภาพ เสรีภาพ และเมื่อเขาไม่มีอิสรภาพ เขาจึงเป็นประชาธิปไตยไม่ได้”

หากพิจารณาจากคำกล่าวเบื้องต้นจะพบว่าคำว่า ประชาธิปไตยกินได้ คือ ประชาธิปไตยที่มีจุดเน้นในหลักการของพระองค์ โดยเน้นไปที่การพัฒนาปากท้องความเป็นอยู่ของประชาชนก่อนเป็นอันดับแรกแล้วคำว่าประชาธิปไตยจึงเกิดขึ้นตามมา ขณะที่อีกทัศนะหนึ่งของพระองค์ คือ กระบวนการพัฒนาประชาธิปไตยนอกจากจะพัฒนาที่เศรษฐกิจ สังคม และการเมืองแล้ว ยังเห็นความมุ่งเน้นที่ตัวประชาชนในชุมชนด้วย ซึ่งเป็นการพัฒนาประชาชนให้ยืนหยัดได้ด้วยตัวของเขาเอง ไม่รอรับการช่วยเหลือจากภาครัฐแต่อย่างเดียว หากแต่แก้ไขปัญหาบนพื้นฐานภูมิปัญญาที่เป็นทุนทางสังคมที่มีอยู่ในชุมชน ดังพระราชวินิจฉัยการแก้ไขปัญหาเรื่องการพัฒนาคนต้องเริ่มจาก “การระเบิดจากข้างใน” หมายถึงการสร้างความเข้มแข็งให้คนในชุมชนที่จะเข้าไปพัฒนาให้มีความพร้อมก่อน มิใช่เป็นการนำความเจริญหรือบุคคลภายนอกเข้าไปหาประชาชนในชุมชน โดยที่ไม่มีการสร้างความพร้อม ทั้งนี้เป้าหมายสำคัญของการสร้างความเข้มแข็งภายในชุมชนเพื่อเป็นการเตรียมความพร้อมไว้รอความเจริญจากภายนอกเข้าถึงโดยมีภูมิคุ้มกัน และเกิดการพัฒนารอบด้านครบถ้วนแบบยั่งยืนมั่นคง สมดังปรัชญาการพัฒนาที่ทรงตรัสไว้ในโอกาสสำคัญเสมอ “เข้าใจ เข้าถึง และพัฒนา” เพราะฉะนั้น ปัญหาปากท้องของประชาชนและปัญหาประชาธิปไตยในประเทศไทย จะได้รับการแก้ไขก็ต่อเมื่อพัฒนาอย่างควบคู่กันไปภายใต้ปรัชญาการเข้าใจ เข้าถึง และพัฒนา และเมื่อพิจารณาจากพระราชวินิจฉัยในปัญหาทั้งสองอย่างเบื้องต้นว่ามีความสัมพันธ์ต่อกัน ย่อมเป็นการตอกย้ำถึงความเป็นผู้มีพระปัญญาอย่างสูงภูมิภาพยิ่งนัก จนกล่าวได้ว่า ในหลวง คือ “กษัตริย์นักพัฒนาประชาธิปไตย”

ในหลวง : ในฐานะแบบอย่างการดำเนินชีวิตของปวงชน

คนทั่วไปมักจะเข้าใจว่าความเป็นอยู่ของพระราชามหากษัตริย์จะเลิศหรูมีข้าวของเครื่องใช้ที่ราคาแพงเหมาะสมกับพระเกียรติคุณ แต่ความจริงมีข้อยกเว้นสำหรับพระราชาองค์หนึ่ง คือ “ในหลวง รัชกาลที่ 9” ทรงดำรงสถานะความเป็นอยู่ไม่แตกต่างจากชีวิตของปวงชนคนธรรมดา อีกทั้งพระราชจริยวัตรอันงดงามของพระองค์ทรงเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับประชาชนได้ยึดถือเป็นแบบอย่าง และเชื่อว่าหากใครก็ตามประพฤติปฏิบัติเยี่ยงพระราชจริยวัตรที่ได้รับประพฤติเป็นแบบอย่าง ความเจริญรุ่งเรืองในชีวิตของบุคคลนั้นย่อมบังเกิดขึ้นอย่างแน่นอนเพราะฉะนั้นพระราชจริยวัตรอันงดงามต่าง ๆ จึงเป็นต้นแบบที่ดีให้กับประชาชนและประชาชนได้ถ่ายทอดบอกกล่าวให้กับอนุชนรุ่นหลังจากรุ่นสู่รุ่นได้เป็นอย่างดี สมดังคำกล่าวที่ว่า “หนึ่งพันคำพูดที่ไพเราะ ก็ไม่สู้ตัวอย่างที่ดีเพียงตัวอย่างเดียว” หรือกล่าวเป็นภาษาชาวบ้าน “ภาพย่อมพ้องด้วยการกระทำ” ดังนั้น พระราชจริยวัตรอันงดงามและหลากหลายของในหลวง จึงเป็นคุณูปการอย่างอเนกอนันต์ต่อประชาชน ผู้เขียนขอขอมอบให้เป็นกรณีตัวอย่างพระราชจริยวัตร ดังนี้

1) ในหลวงทรงเป็นตัวอย่างของ “มหाराชผู้ทรงธรรม” พระราชจริยวัตรอันงดงามยิ่งของในหลวง คือ การเป็นผู้นำในการประพฤติและปฏิบัติตามครรลองแห่งหลักธรรมของพระราชาอย่างไม่ขาดตกบกพร่อง หลักธรรมของพระราชาที่สำคัญ ได้แก่ หลักทศพิธราชธรรม 10 หลักจักรวรรดิวัตร 12 หลักสังคหวัตถุ 4 หลักพรหมวิหาร 4 ฯลฯ หลักธรรมเหล่านี้ ในหลวงทรงปฏิบัติอย่างไม่ขาดสาย เห็นได้จากพระองค์ทรงสละโอกาสสำคัญทางศาสนา ทรงประกอบพระราชกรณียกิจที่เกี่ยวข้องกับพระพุทธศาสนา และพระองค์ทรงเป็นพุทธมามกะและองค์อัครศาสนูปถัมภกกับทุกศาสนาเพื่อให้ทุกศาสนายู่อย่างร่มเย็นเป็นสุขภายใต้พระบรมโพธิสมภาร บ้านเมืองรอดพ้นวิกฤตการณ์ที่เลวร้ายต่าง ๆ ทั้งวิกฤตการณ์การเมืองและเศรษฐกิจ เนื่องด้วยพระบารมีที่ทรงไว้ซึ่งทศพิธราชธรรม โดยทรงน้อมนำหลักธรรมทางศาสนามาเป็นแนวทางในการแก้ไขปัญหา และชี้หนทางสว่างให้กับประชาชนอยู่อย่างเนื่อง ๆ จนกล่าวได้อย่างภาคภูมิใจสำหรับประชาชน คือ พระองค์คือผู้ทรงธรรมและเป็นมหाराชผู้ยิ่งใหญ่ที่สถิตอยู่ในใจของประชาชนชาวไทยตราบนานเท่านาน เพราะยังความพึงพอใจให้เกิดขึ้นกับประชาชนทุกหมู่เหล่า

ซึ่งตามหลักการแล้วคำว่า “มหाराช” แปลว่า ผู้ยังความพึงพอใจให้เกิดขึ้นกับประชาชน [1]

2) ในหลวงทรงเป็นตัวอย่างของ “ความรับผิดชอบ” สิ่งที่พระองค์แสดงให้เห็นว่ามีความรับผิดชอบ คือ การทรงไต่ถามผู้รับสนองเบื้องพระยุคลบาทอยู่เสมอว่า โครงการในพระราชดำรินั้นส่วนของพระองค์มีความคืบหน้าถึงไหน ปัญหาภัยแล้งและปัญหาอุทกภัยที่เกิดขึ้นในแต่ละครั้งได้รับการแก้ไขมากน้อยเพียงใด หากพิจารณาในสถานะความเป็นอยู่ของพระองค์ที่จะตัดช่องน้อยแต่พอตัวคงจะทำได้ แต่โดยพระราชจริยวัตรของในหลวงมิใช่เป็นลักษณะเช่นนั้น เพราะพระองค์มีความรับผิดชอบต่อเห็นได้จากคำมั่นสัญญาที่ให้ไว้กับปวงชนชาวไทยว่า “เราจะครองแผ่นดินโดยธรรมเพื่อประโยชน์สุขของชาวสยาม” เมื่อประชาชนมีความทุกข์เดือดร้อนโผล่เลยพระองค์จะทรงนึกดูดยอีกรูปธรรมประการหนึ่งที่แสดงให้เห็นถึงความรับผิดชอบต่อพระราชกรณียกิจ คือ ครั้งหนึ่งมีรับสั่งให้กรอกเอกสารในช่องอาชีพของพระองค์ในช่อง “อาชีพทำราชการ” กรณีดังกล่าวนี้จะตีความเป็นอย่างอื่นมิได้ นอกจากในพระราชหฤทัยของพระองค์มีความรับผิดชอบต่อประชาชนเสมอ ดังความตอนหนึ่ง ม.ร.ว.คึกฤทธิ์ ปราโมช เคยทูลถามว่า พระองค์เคยทรงเหนื่อยหรือท้อบางหรือไม่ ในหลวงตรัสตอบว่า

“ความ จริมนั้นก็น่าท้อถอยอยู่หรอก บางเรื่องมันน่าท้อถอยแต่ฉันท้อไม่ได้ เพราะเดิมพันของเรานั้นสูงเหลือเกิน เดิมพันของเราคือบ้านเมือง คือความสุขของคนไทยทั่วประเทศ”

3) ในหลวงทรงเป็นตัวอย่างของ “ความซื่อสัตย์ สุจริต” พระราชจริยวัตรอันงดงามยิ่งและทำให้เห็นเป็นแบบอย่างสำหรับประชาชนทุกหมู่เหล่า โดยเฉพาะคนที่ทำงานราชการ คือ ความซื่อสัตย์ สุจริต ทั้งต่อตนเอง ต่อผู้อื่น และต่อหน้าที่ความรับผิดชอบ พระองค์ในฐานะที่เป็นผู้ทรงธรรม โดยเฉพาะทรงธรรมชื่อ “อาชาชะ” ซึ่งแปลว่าความซื่อตรง ซึ่งทรงประพฤติและปฏิบัติพระองค์ให้ตั้งอยู่บนความซื่อสัตย์สุจริตเรื่อยมา เห็นได้จากการประกอบพระราชกรณียกิจในโครงการต่าง ๆ พระองค์ทรงเห็นคุณค่าของการใช้ทรัพยากรทุกประการที่เกี่ยวข้องกับโครงการ โดยทรงใช้ให้เกิดความคุ้มค่ามากที่สุด เพราะพระองค์ทรงทราบดีว่าทรัพยากรที่นำมาใช้ในโครงการทั้งหมดเกิดจากน้ำพักน้ำแรงหยาดเหงื่ออาชีของประชาชน นอกจากนี้ตัวอย่างที่เห็นเป็นรูปธรรมอีกประการหนึ่ง คือ ครั้งหนึ่งในการแข่งขันเรือใบ

(กีฬาที่พระองค์ทรงโปรด) ทรงเรือใบออกจากฝั่งไปได้ไม่นานก็ทรงแล่นกลับฝั่ง และตรัสกับผู้เข้าเฝ้าว่า เสด็จกลับฝั่งก่อนเพราะเรือใบของพระองค์ไปโดนทุ่น ซึ่งตามกติกาการแข่งขันเรือใบหากโดนทุ่นแล้วแสดงว่าทำผิดกติกา หากพระองค์ไม่ทรงบอกกับใครก็ไม่มีใครรู้และแข่งขันต่อไปได้ แต่เนื่องจากพระองค์ทรงยึดถือตามกฎกติกาการแข่งขัน จึงทรงแล่นกลับฝั่ง หรือภาษาชาวบ้านเรียกว่า “ขอถอนตัว” แสดงให้เห็นว่าพระองค์ทรงถือหลักแห่งความสุจริตเป็นที่ตั้งและมีความเที่ยงธรรม (อวิโรธนะ) ถือความถูกต้องเป็นหลัก อีกทั้งประชาชนยังได้สัมผัสแบบอย่างของความซื่อสัตย์สุจริตของพระองค์ จากการที่ทรงประทานพระบรมราโชวาทในโอกาสต่าง ๆ ซึ่งทรงเน้นย้ำเรื่องความซื่อสัตย์สุจริตอย่างต่อเนื่องดังความหลายตอนว่า

“...ผู้ที่มีความสุจริตและบริสุทธิ์ใจ แม้จะมีความรู้น้อยก็ย่อมทำประโยชน์ให้แก่ส่วนรวมได้มากกว่าผู้มีความรู้มากแต่ไม่มีความสุจริต ไม่มีความบริสุทธิ์ใจ...” พระราชดำรัส เมื่อวันที่ 18 มีนาคม 2533 [6]

“...ผู้ว่า CEO ต้องเป็นคนที่สุดจริต ทุจริตไม่ได้ ถ้าทุจริตแม้แต่นิดเดียวก็ขอแข่งให้มือนเป็นไป...” และ “...ข้าราชการหรือประชาชนมีการทุจริต ถ้ามีทุจริตแล้ว บ้านเมืองพัง ที่เมืองไทยพังมา เพราะมีทุจริต...” พระราชดำรัส เมื่อวันที่ 3 ตุลาคม 2546 [6]

4) ในหลวงทรงเป็นตัวอย่างของ “ความพอดีและความประหยัด” เป็นแบบอย่างของการดำรงชีวิตที่สอดคล้องกับหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาในข้อที่ว่า “สมชีวิตา” แปลว่าการดำรงชีพของตนเองโดยชอบ หรือหากจะตีความขยายความให้มากกว่านี้ คือ การดำรงชีพของตนเองไม่ให้เดือดร้อนตนเองและเดือดร้อนผู้อื่นด้วยความไม่ประมาทในลักษณะ “พอใจในสิ่งที่มี ยินดีในสิ่งที่ได้” แบบอย่างประการนี้พระองค์ได้แสดงให้เห็นเป็นรูปธรรมอย่างยิ่ง เช่น ห้องทรงงานของพระองค์ในพระตำหนักจิตรลดารโหฐาน จะเป็นห้องไม่ใหญ่มากนัก ภายในห้องมีเพียงวิทยุ โทรทัศน์ โทรศัพท์ โทรสาร คอมพิวเตอร์ เครื่องบันทึกเสียง และแผนที่ ฯลฯ ทุกอย่างล้วนเป็นอุปกรณ์การทรงงานทั้งสิ้น ส่วนอีกตัวอย่างหนึ่ง ขณะที่พระองค์เสด็จพระราชดำเนินออกเยี่ยมประชาชน และมีข้าราชการบริวารติดตามไปด้วย พระองค์รับสั่งให้มานั่งรถคันเดียวกันเพื่อความประหยัดและไม่ให้มีขบวนตามเสด็จที่ยาวเหยียดอันเป็นรบกวนประชาชนทั่วไป นอกจากนี้ข้อมูลที่รับทราบกันโดยทั่วไปของประชาชนที่มีต่อ

ในหลวงในเรื่องของ “การประหยัด” คือ หลอดยาสีฟันของในหลวง ทรงใช้เสียนจนหมดแบนราบเรียบคล้ายแผ่นกระดาษ และ พระองค์ไม่ทรงโปรดสวมเครื่องประดับใด ๆ ที่มีค่า ยกเว้นนาฬิกา ตัวอย่างดังกล่าวที่ยกมาบรรยายในเบื้องต้นนี้ แสดงให้เห็นถึงพระราชจริยวัตรที่ทรงเรียบง่าย จนกลายมาเป็นปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงที่ใช้เป็นแนวทางในการแก้ไขปัญหาให้กับประชาชนทุกหมู่เหล่า

5) ในหลวงทรงเป็นตัวอย่างของ “นักคิดสร้างสรรค์อยู่ตลอดเวลา” พระองค์ทรงคิดสร้างสรรค์นวัตกรรมใหม่ ๆ อยู่ตลอดเวลา โดยมีเป้าหมายสำคัญเพื่อประชาชนที่ยังคงมีความเป็นอยู่ที่ลำบาก สิ่งที่เป็นนวัตกรรมใหม่ๆ ถูกถ่ายทอดออกจากพระอัจฉริยภาพของพระองค์ โดยทรงคิดค้นนวัตกรรมผ่านโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริต่าง ๆ และทรงประดิษฐ์เครื่องมือที่เป็นเทคโนโลยีใหม่ ๆ ที่ใช้ในการทรงงาน โดยอาศัยวัสดุอุปกรณ์แบบง่าย ๆ ที่มีอยู่และนำมาออกแบบสร้างสรรค์ให้กลายเป็นนวัตกรรมในการแก้ไขปัญหา จนกลายเป็นสิ่งประดิษฐ์ที่ถูกจดสิทธิบัตรหลายรายการ หรือหากจะกล่าวว่า พระองค์คือ กษัตริย์องค์แรกของโลกที่ได้รับการจดสิทธิบัตรในผลงานประดิษฐ์หลายชิ้นจะเป็นการกล่าวที่ถูกต้อง อาทิ เครื่องกลเติมอากาศที่ผิวน้ำหมุนช้าแบบทุ่นลอย หรือเป็นที่รู้จักของประชาชนทั่วไปในนาม “กังหันชัยพัฒนา” นับเป็นพระปรีชาญาณที่ทรงคิดค้นสิ่งประดิษฐ์เหล่านี้และที่สำคัญยิ่งผลงานสิ่งประดิษฐ์เหล่านี้ สามารถนำไปต่อยอดในการแก้ไขปัญหาเรื่องน้ำได้อย่างมีประสิทธิภาพ แสดงให้เห็นว่า พระองค์มิได้ทรงอยู่นิ่งเฉย หากแต่ทรงเรียนรู้และคิดค้นนวัตกรรมใหม่ ๆ เพื่อให้เกิดประโยชน์กับพระราชกรณียกิจที่มีต่อประชาชน โดยมีทรงปฏิเสชวิทยการสมัยใหม่แต่ประการใด ดังพระบรมราโชวาทที่ตรัสไว้เกี่ยวกับเรื่องนี้ว่า

“...งานทดลองนี้เหมือนเป็นตำรา ควรทำเป็นตำราที่จะนำไปใช้ในพื้นที่ดินเปรี้ยวอื่น ๆ ในพื้นที่อื่นอาจจะไม่ต้องมีการแบ่งเป็นแปลงย่อยเช่นนี้ ค้นดินที่สร้างเพื่อกันน้ำก็อาจจะใช้คลอง ชลประทานสร้างถนน สะพาน การศึกษาจึงต้องทำแบบนี้...” พระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 9 ครั้นเสด็จทอดพระเนตรโครงการศูนย์ปศุสัตว์เมื่อวันที่ 5 ตุลาคม 2535

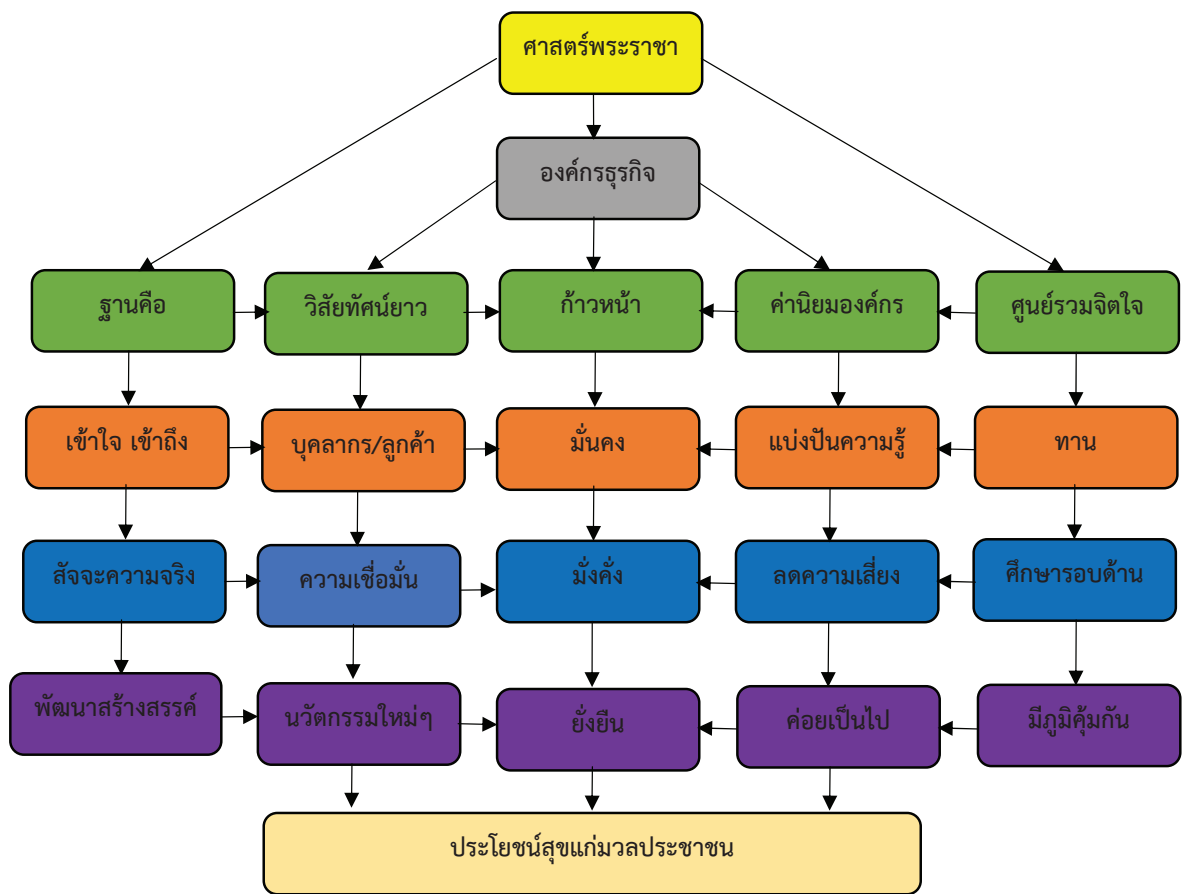

ในหลวง : ที่สุดขององค์ความรู้ในปรับใช้กับองค์กรทางธุรกิจเพื่อการเติบโตอย่างยั่งยืน

พระราชจริยวัตรที่ทรงประพฤติปฏิบัติเป็นเยี่ยงอย่างให้กับปสกนกรอย่างเป็นที่ประจักษ์เป็นสิ่งที่แสดงให้เห็นถึงในหลวงทรงปฏิบัติพระองค์เป็นไปเพื่อประโยชน์ของมวลมหาชนอย่างแท้จริง ทุกอริยบทและทุกขณะจิตพระองค์จะทรงคิดและใคร่ครวญในการแนวทางเพื่อบำบัดทุกข์บำรุงสุขให้กับประชาชนเห็นได้จากพระราชกรณียกิจน้อยใหญ่ ในการเสด็จพระราชดำเนินออกเยี่ยมประชาชน และการหาทางออกให้กับประเทศชาติ เมื่อเกิดวิกฤตการณ์สำคัญ ผลการของการที่พระองค์ทรงพบปัญหาและหาทางออกให้กับประเทศหลายครั้งในที่สุดได้กลายมาเป็นแนวคิดทฤษฎีที่เป็นสุดยอดแห่งองค์ความรู้ที่ได้จากสภาพปัญหาข้อเท็จจริง และสามารถนำไปบูรณาการแก้ไขปัญหาให้กับประเทศชาติได้อย่างสอดคล้องกับสภาพการณ์ โดยหน่วยงานและองค์กรในทุกภาคส่วนได้นำไปศึกษาพัฒนาต่อยอดให้กลายเป็นนวัตกรรมใหม่ ๆ อย่างที่ปรากฏซึ่งสุดยอดองค์ความรู้มีทั้งองค์ความรู้ในคติทางโลกและคติทางธรรม หรือเป็นหลอมรวมทั้งคติทางโลกและทางธรรมเข้าด้วยกันจนกลายเป็นองค์ความรู้ที่เรียกว่า องค์ความรู้เชิงบูรณาการที่นำไปสู่การแก้ไขปัญหาได้อย่างครบทุกมิติ เช่น ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เป็นองค์ความรู้ที่ได้จากคติทางธรรมในทางพระพุทธศาสนาและถูกตีความขยายความให้สอดคล้องเหมาะสมกับการนำไปใช้เพื่อแก้ไขปัญหาทางโลก คือ ปัญหาเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง [4]

แต่ดูเหมือนว่าแนวคิดของนักคิดทุนนิยมกระแสหลักมักจะไม่เห็นด้วยกับหลักธรรมและปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเท่าใดนัก โดยมองว่าเป็นแนวคิดที่ใช้ได้เฉพาะกับประเทศที่มีอัตราการเจริญเติบโตด้านเศรษฐกิจไม่มาก แต่ความจริงหาก

พิจารณาอย่างละเอียดถี่ถ้วน จะพบว่าหลักธรรมและปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงที่ในหลวงทรงปฏิบัติให้เห็นเป็นแบบอย่างสามารถปรับใช้ได้อย่างสอดคล้องและลงตัวกับสภาพการณ์กรณีตัวอย่างเหตุการณ์วิกฤตเศรษฐกิจในประเทศไทย วิกฤตการณ์เมืองหลายระลอก ผ่านพ้นวิกฤตมาได้เพราะใช้หลักธรรมและปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของในหลวง เพราะฉะนั้น หลักปฏิบัติดังกล่าวจึงเสมือนหนึ่งว่าเป็นหลักการที่ไม่ตกยุคสมัยขึ้นอยู่กับว่าจะนำไปปรับใช้กับอะไร Kenaphoom, Sanya [9] และ Dokthaisong, Bunthun. [7] มีบทสรุปที่คล้ายกันในหลักธรรมและปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง คือ เป็นองค์ความรู้ที่สร้างภูมิคุ้มกันและเชื่อมโยงให้เห็นถึงเหตุและผลของการกระทำไม่สุดโต่งจนเกินไป หากตีความจากนักวิชาการทั้งสองท่านรวมความแล้วก็คือ การประพฤติและปฏิบัติอย่างระมัดระวังและรอบด้านเพื่อไม่ให้เกิดความประมาท นอกจากนี้สาระสำคัญขององค์ความรู้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงยังสะท้อนให้เห็นถึงความสมดุลและความยั่งยืน Kuntabud, Suksan. [10] ได้กล่าวว่า เป็นองค์ความรู้ที่สามารถสร้างความสมดุลและยั่งยืนให้กับบุคคล องค์กร และสถาบันได้ทั้งสิ้น โดยเฉพาะองค์กรทางธุรกิจ ซึ่งถือว่าเป็นองค์กรที่แสวงหากำไรและพยายามสร้างความได้เปรียบ มีการแข่งขันกันอย่างเข้มข้น แต่ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเป็นเสมือนหนึ่งองค์ความรู้ที่เตือนสติให้ดำเนินการในทางสายกลาง เมื่อลืมหาก็ลืมหอยังไม่เจ็บตัวและเมื่อเติบโตก็เติบโตอย่างมั่นคงและยั่งยืน เพราะฉะนั้น การนำสุดยอดองค์ความรู้ในหลักธรรมและปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงตามที่ในหลวงทรงประพฤติเป็นแบบอย่างมาปรับใช้กับแวดวงทางธุรกิจจึงเป็นการเหมาะสมอย่างยิ่ง ซึ่งผู้เขียนได้สรุปเป็นแนวทางปฏิบัติ 10 ประการ สู่การเจริญเติบโตที่ยั่งยืน โดยผู้เขียนสังเคราะห์เป็นผังมโนทัศน์เชิงองค์ประกอบ [11] ดังนี้

ภาพที่ 1 ศาสตร์แห่งพระราช

1) การมีวิสัยทัศน์ด้านการบริหารจัดการ องค์กรทางธุรกิจ ไม่ควรมองผลกำไรมากเกินไป เพราะเป็นผลประโยชน์ในระยะสั้น หากแต่ควรมองผลประโยชน์ของส่วนรวมมากกว่า เพราะเป็นผลประโยชน์ระยะยาว หมายถึงการคืนประโยชน์ให้กับสังคม เพราะสามารถสร้างความมั่นคงและมั่งคั่งได้นาน และที่สำคัญองค์กรธุรกิจจะอยู่รอดปลอดภัยได้ต้องมีประชาชน/ลูกค้าเป็นฐานให้การสนับสนุน ภาษาชาวบ้านเรียกว่าอยู่ได้เพราะมีมวลชนเป็นฐาน ซึ่งสอดคล้องกับหลักในการประพฤติปฏิบัติของในหลวง คือ การที่ในหลวงทรงครองราชย์อย่างยาวนานกว่ากษัตริย์องค์อื่นในโลก เพราะมีฐานคือประชาชนให้ความรักความศรัทธา โดยทรงงานเพื่อประชาชน เห็นได้จากการเสด็จพระราชดำเนินออกเยี่ยมประชาชนอยู่อย่างต่อเนื่องเพื่อสำรวจความเป็นอยู่ เสมือนหนึ่งเป็นการเก็บข้อมูลเพื่อนำมาวิจัยและพัฒนาแก้ไข้ปัญหา

2) การให้ความสำคัญกับบุคลากรภายในองค์กร องค์กรธุรกิจจะมีความเจริญเติบโตและมีความมั่นคงได้ เพราะอาศัยบุคลากรภายในเป็นผู้ดำเนินการให้เกิดความเรียบร้อย โดยบุคลากรภายในต้องได้รับการดูแลเอาใจใส่เป็นอย่างดี อยู่กันด้วยความเป็นพี่น้อง และได้รับการพัฒนาทักษะความรู้ให้เกิดความเชี่ยวชาญและการให้โอกาสในการก้าวขึ้นสู่ตำแหน่งที่สูงขึ้นตามความสามารถ เพราะทรงพระกรุณาฯ คือ หวังใจสำคัญในการพัฒนาองค์กรให้เจริญก้าวหน้าอย่างไม่หยุดยั้ง ซึ่งสอดคล้องกับหลักธรรมที่ในหลวงทรงประพฤติและปฏิบัติมาโดยตลอด คือ หลักสังคหวัตถุ 4 ประการ ประกอบด้วย ความรัก ความกรุณา ความวางเฉย และความยินดีต่อผู้อื่น ฯลฯ ในหลวงทรงนำมาใช้กับข้าราชการที่รับใช้ใต้เบื้องพระยุคลบาท เห็นได้จากการที่พระองค์ทรงตรัสในหลักการพัฒนาคนในเรื่องที่ว่า “การพัฒนาคนต้องระเบิดภายใน” ซึ่งแปลว่าต้องเข้าใจภายในของคนก่อน (ความรักและความกรุณา)

แล้วจึงจะเข้าถึงการพัฒนาคอนได้อย่างครบถ้วนสมบูรณ์แบบ

3) การแสดงความจริงใจต่อกัน องค์การทางธุรกิจย่อมมีข้อผูกพันร่วมกันกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย กรณีนี้หมายถึงผู้ถือหุ้น พนักงานภายใน ลูกค้า คู่ค้า คู่เจรจา เจ้าหนี้ และลูกหนี้ รวมถึงองค์กรทางสังคมอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง ทั้งนี้ผู้บริหารขององค์กรทางธุรกิจต้องมองว่าผู้มีส่วนได้เสียเหล่านี้คือส่วนหนึ่งในความสำเร็จของธุรกิจต้องมีความจริงใจในการประกอบธุรกิจร่วมกัน ไม่ว่าจะเป็นแสดงออกทางกายและวาจา และเมื่อได้กล่าวคำได้ออกไปแล้วต้องทำให้ได้อย่างที่สัญญาออกไป หรือแม้กระทั่งการประชาสัมพันธ์องค์การทางธุรกิจก็ต้องอยู่บนพื้นฐานของความจริง เพราะความจริงใจเป็นสิ่งที่ทำให้องค์กรหรือบุคคลอยู่รอดปลอดภัยและได้รับการสนับสนุนจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และเมื่อเกิดวิกฤตผู้มีส่วนได้เสียเหล่านี้จะกลับมาช่วยองค์กร เพราะเหตุที่มีความจริงใจต่อกัน ซึ่งสอดคล้องกับหลักธรรมที่ในหลวงทรงประพจน์เป็นแบบอย่าง คือ พระองค์ทรงให้คำมั่นสัญญากับประชาชนว่า “เราจะครองแผ่นดินโดยธรรมเพื่อประโยชน์สุขของประชาชนชาวไทย” และคำมั่นสัญญานี้ได้กลายเป็นรูปธรรมอย่างที่ปรากฏ เพราะในหลวงทรงครองแผ่นดินโดยให้หลักธรรมเป็นแนวทางจนก่อให้เกิดความร่มเย็นต่อประชาชนทั่วหล้า

4) การให้ความสำคัญกับวิทยาการใหม่ องค์การธุรกิจไม่ควรปิดกั้นในการนำนวัตกรรมใหม่ๆ เข้ามาปรับใช้กับองค์กร เพราะนวัตกรรมใหม่ๆ เป็นเสมือนตัวชี้วัดความเจริญก้าวหน้าและการก้าวทันกับการแข่งขันได้อย่างสอดคล้องกับสถานการณ์การเปลี่ยนแปลง โดยองค์กรธุรกิจต้องส่งเสริมให้บุคลากรได้เรียนรู้และคิดค้นนวัตกรรมสมัยใหม่อยู่เสมอ หรือการสนับสนุนให้บุคลากรนำนวัตกรรมใหม่ๆ มาใช้กับการกิจ ยิ่งนำนวัตกรรมมาใช้กับการกิจมากเท่าใด ยิ่งทำให้องค์กรธุรกิจมีความเจริญก้าวหน้ามากขึ้น เพราะโลกแห่งธุรกิจไม่มีคำว่าหยุดนิ่งควรเปิดรับกับสิ่งใหม่ๆ อยู่ตลอดเวลา เช่นเดียวกับแนวทางประพจน์ปฏิบัติของในหลวงทรงเปิดรับหรือเรียนรู้วัฒนธรรมใหม่ ๆ เพื่อนำมาใช้กับการแก้ไขปัญหาให้กับประชาชนอยู่เสมอ เช่น นวัตกรรมการแก้งัดดิน นวัตกรรมโครงการแก่งัดลิง และกังหันลมชัยพัฒนา ฯลฯ เป็นนวัตกรรมชั้นยอดที่ทรงคิดค้นอย่างต่อเนื่องและทดลองใช้งานเกิดเป็นองค์ความรู้ใหม่ ๆ

5) การใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดให้เกิดความคุ้มค่าสูงสุด องค์การทุกองค์กรมักจะเผชิญกับคำว่าข้อจำกัดในด้านทรัพยากร เช่น คน เงิน วัสดุอุปกรณ์ ฯลฯ รวมถึงองค์การทางธุรกิจบางแห่งที่มีข้อจำกัดเกือบจะทุกเรื่อง แม้ว่าจะมีข้อจำกัดในด้านทรัพยากร แต่ถือว่าเป็นโอกาสที่จะบริหารจัดการภายใต้ข้อจำกัดให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดได้ เช่น จำนวนคนน้อย แต่ทำให้คนน้อยเกิดการพัฒนาทำอะไรได้หลายอย่าง หรือเงินมีน้อย แต่ใช้เงินให้คุ้มค่าได้ รวมความแล้วองค์กรธุรกิจต้องบริหารจัดการทรัพยากรภายใต้สภาวะข้อจำกัดให้เกิดความคุ้มค่ามากที่สุด ซึ่งหลักการใช้ทรัพยากรอย่างจำกัดให้เกิดความคุ้มค่านี้ เห็นได้จากหลักการทรงงานของในหลวง ทรงใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างน้อยนิดให้เกิดความคุ้มค่าสูงสุด โดยทรงใช้วัสดุอุปกรณ์เท่าที่มีอยู่ในการสร้างสรรค์สิ่งประดิษฐ์ใหม่ เช่น ดินสอ กล้องถ่ายรูป แผนที่ อุปกรณ์เหล่านี้สามารถแก้ไขปัญหาระดับชาติให้ประชาชนผ่านพ้นวิกฤตมาหลายครั้ง ซึ่งแสดงให้เห็นว่าทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดหากเห็นคุณค่าและรู้จักนำมาใช้ให้เกิดประโยชน์ย่อมทำให้องค์กรประสบผลสำเร็จได้โดยไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายลงทุนมาก

6) การขยายองค์กรอย่างค่อยเป็นค่อยไป เป็นธรรมชาติขององค์กรธุรกิจเมื่อมีผลประกอบการมากย่อมมีการขยายองค์กรให้ใหญ่ขึ้น แต่การขยายองค์กรนั้น องค์การธุรกิจบางแห่งขยายอย่างรวดเร็ว หรือภาษาชาวบ้านเรียกว่า “โตเร็วเกินไป” ทำให้ไม่มีรากฐานที่มั่นคงแข็งแรง เมื่อเกิดวิกฤตเศรษฐกิจและความผันผวนทางการเงินย่อมมีผลกระทบต่องค์กรธุรกิจอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ขึ้นอยู่กับการได้รับผลกระทบมากหรือน้อย กรณีตัวอย่างจากองค์กรธุรกิจหลายแห่งทั้งในอดีตและปัจจุบันได้ปิดกิจการลงไป เพราะมีฐานที่มั่นไม่แข็งแรงและต้องการความเติบโตมากจนไปเมื่อเวลาล้มก็จะได้รับผลกระทบมากกว่าองค์กรธุรกิจที่เติบโตอย่างปกติ เพราะฉะนั้น องค์การธุรกิจควรเติบโตอย่างค่อยเป็นค่อยไปและอย่างมีภูมิคุ้มกัน ซึ่งหลักการข้อนี้ในหลวงทรงประทานหลักการให้กับประชาชนทุกหมู่เหล่าได้เข้าใจถึงหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง โดยมีสาระสำคัญในความเป็นเหตุเป็นผลและมีภูมิคุ้มกัน ซึ่งหมายถึงความไม่ประมาทในการดำเนินชีวิตหรือดำเนินธุรกิจ โดยศึกษารายละเอียดอย่างรอบด้านและต้องแท้

7) การศึกษาอย่างรอบด้านเพื่อลดความเสี่ยง องค์การธุรกิจทุกองค์กรล้วนมีความเสี่ยงทั้งสิ้น เห็นได้จากคำเตือนที่ว่า

“การลงทุนทุกครั้งล้วนมีความเสี่ยง” แสดงให้เห็นว่าองค์กรธุรกิจต้องเผชิญกับความเสี่ยงทุกขณะเวลา เพราะฉะนั้น ความเสี่ยงจะลดน้อยลงก็ต่อเมื่อได้มีการศึกษาอย่างรอบด้านเพื่อหาทางป้องกันและหาทางลดความเสียหายให้น้อยที่สุด สิ่งที่ยช่วยป้องกันความเสี่ยงได้ดีที่สุด คือ การวางแผนและระดมความคิดเห็นจากหลายฝ่ายเพื่อให้ได้แนวทางปฏิบัติที่สอดคล้องกับการแก้ปัญหาในแต่ละครั้ง องค์กรธุรกิจที่มีความเจริญก้าวหน้าและมีฐานทางการเงินที่มั่นคง เพราะมีการศึกษาและการประเมินความเสี่ยงกันตลอดเวลา โดยอาศัยภูมิความรู้และประสบการณ์จากบุคลากรหลายฝ่าย องค์กรธุรกิจหนึ่งจึงสามารถฝ่าฟันวิกฤตการณ์ได้ในแต่ละครั้ง เมื่อพิจารณาแบบอย่างการลดความเสี่ยงตามหลักการทรงงานของในหลวง จะพบว่าในหลวงทรงงานด้วยความรอบคอบโดยศึกษารายละเอียดอย่างถี่ถ้วนทุกครั้ง หากมีอะไรสงสัยพระองค์ทรงเรียกกองมนตรีและข้าราชการที่เชี่ยวชาญแต่ละด้านมาให้ข้อมูล กรณีตัวอย่างการแก้ปัญหาเรื่องน้ำในหลวงทรงเรียนรู้จากผู้เชี่ยวชาญด้านน้ำและทรงแสดงให้เห็นถึงแนวทางในการแก้ไขปัญหาอย่างตรงจุด โดยเฉพาะอย่างยิ่งโครงการแก้มลิง ซึ่งลดความเสี่ยงในอุทกภัยและภัยแล้งได้เป็นอย่างดี

8) การแบ่งปันความรู้ องค์กรทุกองค์กรจะมีความมั่นคงและยืนหยัดได้อย่างยาวนาน เพราะมีการแบ่งปันหรือถ่ายทอดความรู้ของบุคลากรภายในด้วยกันจากรุ่นสู่รุ่น เสมือนหนึ่งเป็นการถ่ายทอดงานจากรุ่นพี่สู่รุ่นน้อง เพราะหากไม่มีการถ่ายทอดองค์ความรู้ต่อกัน ความรู้นั้นก็ก็จะอยู่กับบุคคลคนนั้น และตายไปกับบุคคลคนนั้น และคนรุ่นต่อไปที่มารับช่วงต่อก็จะเกิดความลำบาก การแบ่งปันความรู้ จึงเป็นสิ่งที่มีความสำคัญและต้องส่งทอดกันอย่างต่อเนื่อง เนื่องจากความรู้ที่มีอยู่ในองค์กรมีความหลากหลาย การที่คนในองค์กรถ่ายทอดให้แก่กันและกัน ก็จะกลายเป็นการเรียนรู้ร่วมกันและทราบรายละเอียดทั้งหมดขององค์กร นอกจากนี้การแบ่งปันความรู้มิได้จำกัดเฉพาะในองค์กรเท่านั้น หากแต่ลูกค้าผู้มาใช้บริการควรจะได้รับ การถ่ายทอดหรือแบ่งปันความรู้ด้วย โดยแบ่งปันความรู้ที่มีอยู่ภายในองค์กรให้เป็นที่รับทราบแก่ลูกค้าอันเป็นการสร้างความน่าเชื่อถือให้กับองค์กร กรณีดังกล่าวนี้พบเห็นได้จากหลักการทรงงานของในหลวง ได้แก่ ในการแก้ไขปัญหาเรื่องน้ำท่วม ครั้งนั้นทรงเรียกผู้ว่าราชการในพื้นที่ภาคเหนือเข้าเฝ้า โดยทรงชี้แนวทาง

การแก้ไขปัญหา เสมือนหนึ่งเป็นการแบ่งปันความรู้ที่มีพระองค์ส่งสมมาให้กับผู้ว่าราชการจังหวัด ขณะเดียวกันทรงเรียกผู้ว่าราชการในจังหวัดที่ประสบกับปัญหาให้ข้อมูล ซึ่งถือว่าเป็นการแบ่งปันข้อมูลระหว่างกัน กรณีดังกล่าวนี้จึงถือเป็นตัวอย่างการแบ่งปันความรู้ที่มีอยู่ในแต่ละฝ่ายให้เป็นที่รับรู้และเข้าใจตรงกันเพื่อนำไปสู่การแก้ไขปัญหาอย่างรอบด้าน

9) การสร้างค่านิยมองค์กรให้เข้มแข็ง ทิศทางการบริหารจัดการภายในองค์กรธุรกิจจะเป็นไปในทิศทางเดียวกันได้ก็ต่อเมื่อทุกฝ่ายมีค่านิยมหลักในการทำงานเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน หรือมีเป้าหมายในการทำงานเป็นอันเดียวกัน เป้าหมายหรือทิศทางดังกล่าวเรียกว่า ค่านิยมองค์กร ซึ่งองค์กรธุรกิจจำเป็นต้องสร้างขึ้นมาให้ทุกฝ่ายได้นำไปสู่การปฏิบัติ และการได้มาซึ่งค่านิยมองค์กรนี้จำเป็นต้องได้รับความเห็นชอบของทุกฝ่าย โดยทุกฝ่ายยินยอมพร้อมใจกันสร้างขึ้นมา เสมือนหนึ่งเป็นกฎกติกาที่ทุกฝ่ายต้องปฏิบัติตามอย่างเคร่งครัด เมื่อปฏิบัติตามอย่างต่อเนื่องและยาวนาน ในที่สุดกฎกติกาที่สร้างด้วยกันก็จักกลายเป็นค่านิยมหลักหรือธรรมเนียมปฏิบัติสำหรับองค์กร เช่น องค์กรธุรกิจสร้างค่านิยมหลักด้านการตรงต่อเวลาและค่านิยมหลักด้านความซื่อตรงและความรับผิดชอบต่อลูกค้า ฯลฯ ค่านิยมหลักดังกล่าว หากสร้างเป็นบรรทัดฐานแล้ว ก็จะกลายเป็นค่านิยมหลักให้กับคนในองค์กรรุ่นต่อไปได้ถือเป็นแบบอย่าง กรณีการสร้างค่านิยมหลักนี้ ในหลวงทรงมีพระบรมราโชวาทในโอกาสสำคัญหลายครั้ง และค่านิยมหลักที่เห็นเด่นชัดและเข้าใจง่ายมากที่สุด คือ ความสามัคคีปรองดอง ดังความตอนหนึ่งว่า

“ความสามัคคี เป็นคุณสมบัติประจำตัวของคนไทย ที่ได้อบรมสืบทอดกันมาแต่บรรพบุรุษโดยไม่ขาดสาย ทั้งนี้เพราะคนไทย ทราบตระหนักว่า หมู่คณะที่มีความสามัคคีแน่นแฟ้นสมบูรณ์ ย่อมมีกำลังกล้าแข็งทั้งในการคิดและการปฏิบัติ” พระบรมราโชวาทของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวพระราชทานในการประชุมใหญ่ สามัคคีสมาคม 26 กรกฎาคม 2534

สรุป

พระราชกรณียกิจที่ในหลวงทรงประพุดติและปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง ล้วนแต่เป็นไปเพื่อประโยชน์สุขของประชาชนทุกหมู่เหล่า และเป็นต้นแบบที่เห็นเด่นชัด มีพิกัดต้องอธิบายเป็นคำพูดใด ๆ เพราะสะท้อนให้เห็นเป็นรูปธรรมอย่างชัดเจนจากพระ

อัจฉริยภาพที่ทรงแสดงออกผ่านโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริมากกว่า 60 โครงการ ซึ่งแต่ละโครงการเป็นไปเพื่อแก้ไขปัญหาคความทุกข์ความเดือดร้อนให้กับประชาชน สิ่งที่อยู่ในหลวงทรงคิดใคร่ครวญอยู่ตลอดเวลา คือ การคิดไตร่ตรองหนทางแก้ไขปัญหให้กับประเทศชาติ จนเกิดเป็นแนวคิดและทฤษฎีต่าง ๆ ขึ้นมา เช่น ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งเลื่องลือไปทั่วโลกว่าเป็นปรัชญาแนวคิดที่ใช้ได้จริงและเห็นผลเป็นรูปธรรม นอกจากนี้ยังพบว่า ในหลวงทรงมีพระอัจฉริยภาพในการเป็นนักคิดนักสร้างสรรค์ประดิษฐ์กรรมใหม่ๆ ดังปรากฏให้เห็นในประดิษฐ์กรรมหลายชิ้นที่ได้รับการจดสิทธิบัตร ซึ่งแสดงให้เห็นว่า ในหลวงทรงเรียนรู้วิทยาการสมัยใหม่ตลอดเวลาและทรงนำมาประยุกต์กับการทรงงาน เช่น การแก้ไขปัญหาเรื่องน้ำ เหมือนกับทรงเป็นวิศวกรเอกเชี่ยวชาญเรื่องน้ำ โดยสามารถชี้ทางออกในการแก้ไขปัญหาเรื่องน้ำอย่างตรงกับสภาพปัญหา เพราะฉะนั้นจึงไม่เป็นที่สงสัยแต่ประการใดว่า ในหลวง ร.9 คือ “กษัตริย์นักพัฒนา”

แบบอย่างในการดำรงชีวิตที่ในหลวงทรงประพฤติและปฏิบัติตลอดเวลา เป็นสิ่งที่ประชาชนทุกหมู่เหล่าต่างยึดถือเป็นแบบอย่างได้อย่างสำนึกในพระมหากรุณาธิคุณ ได้แก่ การเป็นผู้ปกครองที่ตั้งมั่นอยู่ในธรรม (ธรรมิกราชา) การเป็นผู้เสียสละ รับผิดชอบ ซื่อสัตย์สุจริต และมีความพอดีพอประมาณในการใช้ชีวิต ฯลฯ แบบอย่างเหล่านี้ที่ประชาชนคนไทยได้ประจักษ์และตราตรึงในจิตใจอยู่ตลอดเวลา ซึ่งแบบอย่างการดำเนินชีวิตดังกล่าวนี้นำมาปรับใช้กับการปฏิบัติหน้าที่ทั้งของภาครัฐและภาคเอกชน ตลอดถึงการทำงานในส่วนของคุณคคลได้อย่างเห็นผลเป็นรูปธรรม กรณีที่นำมาปรับใช้กับองค์กรธุรกิจ ได้แก่ การมีวิสัยทัศน์ยาวไกลในการบริหารจัดการ การให้ความสำคัญกับบุคลากร/ลูกค้า การให้ความสำคัญกับนวัตกรรมวิทยาการสมัยใหม่ การใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดให้เกิดความคุ้มค่า การขยายหรือพัฒนาองค์กรอย่างค่อยเป็นค่อยไป การศึกษาอย่างรอบด้านเพื่อลดความเสี่ยง การแบ่งปันความรู้ และการสร้างค่านิยมองค์กรร่วมกัน ฯลฯ ซึ่งนำมาประยุกต์ใช้ให้สอดคล้องกับหลักธรรมและหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงอย่างที่อยู่ในหลวงทรงประพฤติและปฏิบัติเป็นแบบอย่างที่น่าไปสู่การพัฒนาและการเติบโตอย่างมั่นคงและยั่งยืน

เอกสารอ้างอิง

- [1] Thammahaso, Pramahahunsa. (2013). **Documentation of the 15th Conference of King Prajadhipok's Institute, 2013 "The King of Justice"**. Bangkok : King Prajadhipok Institute.
- [2] Kongkeerati, Prajuk. (2015). **Democracy in Transition Age**. Bangkok : Same Sky.
- [3] Krue-ngam, Witsanu.(2014). **The King of Justice: Parent Morality and Thai Society**. Bangkok : King Prajadhipok Institute.
- [4] Royal office.(1995). **Royal Coronation**. Bangkok : Royal office.
- [5] Office of Health Promotion Fund. (2009). **The Royal Guidance ; Royal Speech on Science and Technology**. Bangkok : Office of Health Promotion Fund.
- [6] Office of the Pension Fund. (2007). **Processing of Royal Guidance and Royal Speech since the year 1950-2005**. Bangkok : Office of the Pension Fund.
- [7] Dokthaisong, Bunthun. (2010). **The Scope of Public Administration Globalization**. Bangkok : Panyachon.
- [8] Suwannin, Wongtheera.(2016). **Teaching Documents; International Trade Subject, Unit 9 : Sufficiency Economy Philosophy and International Trade**. Bangkok : Ramkhamhaeng university.
- [9] Kenaphoom, Sanya (2016). "Analysis of Sufficiency Economy Philosophy : Connectivity with Practices of Another Theory". **Journal of Mahasarakham Rajabhat University (Humanities and Social Sciences)**, 10 (2) : May - August.
- [10] Kuntabud, Suksan.(2015). **Knowledge of Sufficiency Economy in Business Organizations**. Bangkok : Research Fund.

- [11] Kenaphoom, Sanya. (2014). "The Writing Format of Research Conceptual Frameworks on Management", **Journal of Mahasarakham Rajabhat University (Humanities and Social Sciences)**, 8 (3) ; September-December, 33-42

